

Kutná Hora se svým stříbrným bohatstvím těšila se ale přízni králově. Že se kutnohorským pro neznámost platného práva dala mnohá bezpráví, uvádí se výslovně jako důvod vydání nového horního zákoníku krále Václava II. r. 1300, určeného všem horníkům po všem království českém, jmenovitě na Horách Kutných přebývajícím. Toto slavné »ius regale montanorum«, jehož autorství se připisuje římskému právníku Gozziovi ab Orvieto, mělo býti v královské komoře obecně přístupno a všechny horní soudy měly se jím řídit. Zákoník jihlavský byl překonán a zdálo se, že arbitráž jihlavského soudu zanikne s ním.

Než nestalo se tak. Soudní autonomie královských měst a tím i různý výklad platného práva ukázaly, že není vším jen litera zákona a že je nutno zaručiti stálost iudikatury. A byl to Karel IV., který ještě jako »správce království« 22. srpna 1345 se rozpomněl na zneuznanou Jihlavu a nařídil, aby k jejímu soudu šlo odvolání ode všech horních soudů z Čech i Moravy.

A s tímto soudem nad apelacemi vrátila se Jihlavě zanikající sláva. Soud jihlavský uznával sice platnost zákoníku Václava II. ve věcech zásadních, ale tam, kde zákon ten měl mezery, což přirozeně se často stávalo, vytvářelo se iurisdikční činností tohoto soudu i zvláštní právo jihlavské.

Kutnohorští, ač právě oni z nejbližší části zaměstnávali jihlavský soud, jak z dochovaných knih soudních nálezů jeho vysvítá, přece ze staré rivality se snažili vymknouti se z této závislosti na Jihlavě. Podařilo se jim to však teprve po více než 120 letech, kdy král Jiří dekretem ze dne 10. září 1467 osvobodil Kutnou Horu z příslušnosti k odvolacímu soudu jihlavskému a povýšil soud kutnohorský na odvolací soud pro některá česká báňská města.

Tím byl konstituován *dualismus* českého horního práva po prvé, neboť i když základem obojího práva, jihlavského i kutnohorského, bylo »ius regale montanorum«, přece autonomní iurisdikční činností obou vyšších soudů, jejich nálezy a naučeními vyvíjelo se naše horní právo dvojím na sobě nezávislým směrem, až pak rozdíl mezi těmito právy byly setřeny zákonodárstvím XVI. věku, kdy problém dualismu českého horního zřízení nabyl nových a zásadnějších forem. (Dokončení.)

Právní ochrana rozhlasu proti rušení poslechu.

Problém zabezpečení rozhlasu proti rušení poslechu vysokofrekvenčními přístroji zaměstnává již po řadu let nejen techniky ale i právníky. Technické řešení bylo již v podstatě nalezeno, neboť poměrně nenákladnou úpravou lze rušící přístroje uzpůsobiti tak, aby nevyvolávaly rušivých elektrických vln. Předpisy o tom jsou obsaženy ve směrnících ESČ.

Ovšem není každý majitel takového přístroje (jsou to na př. přístroje masážní, zubolékařské a lékařské, kadeřnické a pod.) ochoten, aby k úpravě

vnaložil určitou třebas nevelkou částku a tak vstupuje celý problém i do sféry právní. Je dána otázka: požívá rozhlas v tomto směru právní ochrany a v jaké míře? Je povinen majitel rušícího přístroje sám nésti náklady úpravy nebo mají náklady jít k tíži posluchače rozhlasu, k vůli němuž se úprava děje?

Odpověď nebyla snadná. Protože nebylo možno ji vyvoditi z nějaké speciální normy rozhlasového práva, nezbylo než uchýliti se k aplikaci všeobecných právních ustanovení. Řešení bylo hledáno v nejrůznějších právních oblastech a můžeme konstatovati, že bylo nalezeno, třebas ne v takové míře aby tím zanikla potřeba speciální zákonné úpravy.

A. Oblast správní:

Obce, vykonávající pravomoc místní policie, jež jim byla svěřena obecním zřízením, pečují o zachování veřejného pořádku a pokoje. Interpretací bylo vysloveno, že rušení rozhlasu vzhledem k jeho všeobecnému rozšíření je také rušením pořádku, takže spadá pod policejní pravomoc obce.

Skutečně také usnesly se některé obce na vyhláše, v níž pod sankcí pokuty vyslovily zákaz užívání přístrojů s elektrickými výboji, jež působí rušení rozhlasového poslechu.

Jako příklad citujeme výňatek z vyhlášky města Bílovice ze dne 17. prosince 1937:

»Veškeré elektrické přístroje zapojené na zdejší elektrickou síť, rušící příjem rozhlasu čl. vysílacích stanic neb vysílacích stanic sousedních států s elektromagnetickým polem stejné velikosti, buďtež opatřeny zařízením, aby nerušily rozhlas. Připojení takových přístrojů bez ochranných zařízení je zakázáno.«

Účinnost takové vyhlášky je ovšem omezena pouze na přístroje, nacházející se v obvodu obce. Kdyby tedy měla být ochrana rozhlasu vyřešena touto cestou, musely by takové vyhlášky vydati všechny obce. To však není prakticky možné, neboť nebude možno v každé obci překonat odpor postižených. Proto byly hledány ještě jiné cesty.

B. Civilně-právní ochrana.

Judikatura cizích států opírala se při řešení ochrany rozhlasu značnou měrou o zákaz zneužití práva. Toto ustanovení (§ 1295 o. z.) lze uplatniti i u nás, ovšem jeho dosah vynikne jasně teprve v souvislosti s jinými předpisy.

Vlastník rozhlasového přijímače je oprávněn užívati svého přístroje podle své vůle, zejména tedy způsobem, k němuž je určen — k poslechu rozhlasu. Omezuje-li jej v tom někdo, může se brániti negatorní žalobou. Žalovaný vlastník rušícího přístroje bude ovšem na svou obranu uváděti, že i on je ze svého vlastnického práva oprávněn volně užívati svého aparátu.

Úkolem soudce bude tedy rozhodnouti tuto kolisi vlastnických oprávnění.

Za podklad slouží jednak § 364 o. z., jednak § 1295 odst. II. o. z. § 364 uvádí základní zásadu sousedského práva, že výkon vlastnictví má místo jen potud, pokud se tím nezasahuje do práv cizích a pokud se tím neruší omezení, daná k zachování a podpoře obecného blaha. Z toho by bylo možno vyvoditi, že vlastník elektrického přístroje nesmí ho vůbec užívati tak, aby vytvářel rušivé elektrické výboje. Z ustanovení o immissi, která jsou k §u 364 o. z. připojena, je však patrné, že dosah §u 364 není tak velký, aby zakazoval jakýkoli zásah do cizích práv, nýbrž že se jím mají vyloučiti jen takové zásahy, jež překročí obyčklou míru.

Pojem obyčklé míry bude zde velmi těžko vymeziti, protože není bezpečného kriterie pro to, jaké poruchy jsou obyčklé. Vodítkem bude

porovnání s dobrým poslechem blízké a dostatečně silné rozhlasové stanice rozhlasovým přijímačem, odpovídajícím současnému technickému stavu.

§ 1295 II. o. z. ustanovuje, že za škodu úmyslně způsobenou odpovídá i ten, kdo ji způsobil sice při výkonu svého práva, ale když výkon práva se stal patrně za účelem, aby někdo byl poškozen (šikána). Také aplikace tohoto předpisu by byla nesnadná, kdyby žalobce musil dokazovat, že žalovaný užívá přístroje jen za tím účelem, aby žalobce rušil v poslechu. Zde přineslo značné usnadnění rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 3. února 1938 Rv IV 419/37, podle něhož se dopouští šikány i ten, kdo vykonává své právo, je si vědom, že druhému způsobuje zbytečnou škodu, které je možno se vyhnouti poměrně nepatrnou obětí.

Nebude nesnadné dokázat, že škoda, způsobená rušením rozhlasu není nezbytná, uvážíme-li že žalovaný může rušení předejít jednoduchou úpravou svého zařízení, kdežto posluchač rozhlasu nemá možnosti žádným technickým prostředkem rušení zabránit. Srovnáme-li tedy posici posluchače rozhlasu s posicí majitele rušícího přístroje, dáme zajisté v této kolísí přednost vlasnickému právu posluchače rozhlasu.

Posluchač rozhlasu může svoje nároky opírat i o předpisy possessorní ochrany. Tu se naskytá otázka, zda svoje oprávnění může opírat o titul držitele rozhlasového přijímače, nebo držitele práva plynoucího z rozhlasové koncese, či snad držitele zachycených vln. Jinými slovy: Zda rušení rozhlasu znamená rušenou držbu věci (a to opět buď držby přijímače nebo držby zachycených vln) anebo držby práva. Nebudeme se zde zabývatí podrobným teoretickým řešením, povšimneme si jen, jaké stanovisko zaujala praxe.

Všechny dosavadní spory, jak v historických zemích, tak i na Slovensku a Podkarpatské Rusi, byly vedeny jako spory z rušené držby. Lze na nich jasně sledovat, jak se právní názor pozvolna krystalisoval a jak během doby pozbyly významu námitky toho druhu, že rozhlas nepozívá ochrany, protože neexistuje o tom speciální norma, že nelze užítí předpisů sousedského práva ani předpisů o šikáně, neboť rušící přístroj je stejně důležitý jako přijímač, že k žalobě by mohla býti nejvýše legitimována vysílací společnost a podobně.

Okresní soud v Chabařovicích v rozsudku z 10. IV. 1931 C II 70/31 vyhověl žalobě a opřel svoje rozhodnutí nejen o ustanovení o rušené držbě, nýbrž i o zákaz immisí podle § 364 odst. 2. o. z. Prohlásil poslech rozhlasu za součást řádného užívání bytu a protože užívání bytu znamená držbu nájemního práva, dospěl k závěru, že rušení rozhlasu je rušením držby nájemního práva.

Naproti tomu nejvyšší soud rozsudkem z 18. května 1933 Rv IV 184/33 zamítl žalobu, ježto v rušení rozhlasu neshledal zneužití práva a bez zvláštního rozhlasového zákona neviděl podkladu, podle něhož by měl rozhodnouti.

Od té doby byly zahájeny další dva spory v oblasti slovenského práva a to u okresního soudu v Užhorodě (čj. C III 100/37) a u okresního soudu v Košicích (C III 2126/36).

Okresní soud v Užhorodě sice žalobu zamítl, ale krajský soud v Užhorodě jako soud odvolací (Co 67/38) rozsudek zrušil a žalobě vyhověl s odůvodněním, že jde o rušenou držbu přijímače. Okresní soud v Košicích, který rozhodl ve prospěch žaloby, opřel svůj výrok o normy sousedského práva. Krajský soud v Košicích (Co II 315/37) rozsudek potvrdil, zastáváje týž právní názor. Oba spory jsou dosud projednávány před nejvyšším soudem.

Právě v posledních dnech vynesl nejvyšší soud rozsudek, který znamená zásadní rozhodnutí problému ochrany rozhlasu proti rušení a to způsobem pro poslechový rozhlas příznivým. Šlo sice o sporný případ z oblasti slo-

venské, avšak důvody rozsudku opírají se o právní zásady, platné i v historických zemích, takže význam rozsudku vztahuje se na celou státní oblast.

Spor byl zahájen před okresním soudem v Mukačevě (C III 994/36), kde žalobce, obchodník radiopřístroji, byl rušen provozem světelné reklamy. Soud I. instance i soud odvolací žalobě vyhověly, při čemž se dovolávaly práva sousedského a zákazu šikány. Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 3. února 1938 čj. Rv IV 419/37 rozsudek potvrdil. V důvodech uvádí v podstatě toto:

Žalobce je legitimován k žalobě tím, že mu bylo uděleno »povolení« podle § 1. zák. č. 9/24 Sb. z. a n. k obchodu radiovými přístroji, kteréžto povolení plně nahrazuje koncesi k poslechu rozhlasu. Dovolávali se žalobce ochrany své držby radiokoncese, není tento argument vhodný, neboť veřejné oprávnění samo o sobě nemohlo by býti předmětem soudní ochrany in possessorio. Rušení rozhlasu není tedy rušením práva z koncese, nýbrž nejvyšší soud je přímo označuje jako »rušení držby radiového poslechu«.

Stále rostoucí rozmach rozhlasu, jeho důležitost kulturní pro veřejnost, zájem státu, ani právní citění tak značné a významné složky občanstva, kterou tvoří posluchači rozhlasu, nelze přehlížeti a je nutno poskytnouti poslechu rozhlasu soudní ochrany.

Právním podkladem ochrany je § 364 a § 1295 o. z. Podle těchto ustanovení je posluchač rozhlasu oprávněn žádati na soudě, aby žalovanému bylo zakázáno rušiti jeho poslech rozhlasu a je povinností žalovaného učiniti taková opatření, aby zamezil další rušení.

C. Návrh zákona na ochranu poslechu rozhlasu.

Citovaný rozsudek je dobrým příkladem toho, že československá judikatura je schopna vyrovnati se řádně se všemi problémy, jež sebou technický pokrok přináší a jež legislativa nestačí včas regulovati. Ovšem sebedokonalejší judikatura nemůže postačiti tam, kde je potřeba zevrubné úpravy zákonné.

Návrh »zákonu na ochranu radio-elektrického příjmu před rušením elektrickými zařízeními« je již delší dobu projednáván a bude snad v letošním roce uzákoněn.

Podle něho bude péče o nezávadnost elektrických zařízení příslušetí jejich prodávacům a výrobcům a jejich provozovatelé se budou musít starat o jejich další udržování. Náklady na protiporuchová opatření poneseu tedy zásadně majitelé rušících přístrojů; výjimka má býti připuštěna jedině tam, kde jde o zařízení, která by byla v provozu již před účinností zákona anebo pro něž byly poskytnuty v tomto směru zvláštní úlevy.

Po 15 letech existence dostalo se tedy československému rozhlasu ochrany soudní a dostane se mu snad i ochrany zákonné.

Dr. Karel Remeš.

Odcudzenie živého zvierafa v súdnej praxi a trestných zákonoch.

Jaký trestný čin treba spatrovať v bezprávnom prisvojení si živého zvierafa, krádež (pytliactvo), alebo — pokiaľ jeho hodnota neprevyšuje 100 Kč — priestupok proti vlastníctvu? Na túto otázku nedáva nám judikatura v rôznych dobách jednakú odpoveď. Pokiaľ ide o domáce zvieratá, boly vynesené rozhodnutia, ktoré považovali odcudzenie týchto